حكومەتی هەرێمی کوردستان

وەزارەتی پلاندانان

بەرێوبەرایەتی گشتی پلاندانانی ستراتیجی

لێکۆڵینەوەی بەرایی بۆ باری خزمەتگوزاری چاودێری تەندروستی و سامانی مرۆیی لە وەزارەتی تەندروستی هەرێمی کوردستان

هەولیر

2015

ستراتجیەتی تەندروستی

خزمەتگوزاری چاودێری تەندروستی ئاسان و بەردەست بێت بۆ هەموو دانیشتووانی

هەرێمی کوردستان بە پێ ی توانا بەردەست

یەکەمینەکانی سیاسەتەکانی کەرتی تەندروستی

1-جێبەجیکردنی سیستەمی دابینکردنی دارایی بۆ چاودێری تەندروستی.

2-باشترکردنی کوایتی خزمەتگوزاریە کلینیکیەکان.

3- پەرەپێدانی خزمەگوزاری پاراستن.

لێکۆڵینەوەی بەرایی بۆ باری خزمەتگوزاری چاودێری تەندروستی و سامانی مرۆیی

لە وەزارەتی تەندروستی هەرێمی کوردستان

ئامادەکردنی
ئەندازیار نوزاد توفیق سرهنگ
ب.گ پلاندانانی ستڕا تیجی

هەولێر
2015

پێشەكی گشتی

چەند ساڵێكە سەرۆكایەتی هەرێم وپەرلەمانی كوردستان ووشیاریان داوە كە هەندی وەزارەت و دام ودەزگا لە دەستەلاتی جێبەجیٚ كار گرنگی تایبەتیان هەیە لە ریٚگای زۆر لەو نیشاندەرانەی ئاماژە بەو خزمەتگوزاریانەی كەپێشكەشی دەكەن وە بە پیٚگەی ریٚكخستنیان و باری هێزی كار تیایدا لە لاوازی پەیكەرەو و نەبوونی دیاریكردنی ئەرك و خەسلەت و ئامادەكردنی پلەی وەزیفی گونجاو بۆ جێبەجێكردنیان وبوونی ژمارەیەكی زۆر لە فەرمانبەر كە پسپۆر و بروانامەكانیان نەگونجاون لەگەل مەرجەكانی ئەم وەزیفەیە یان هەلسان بە ئەرك ونەبوونی پلانی كار بۆ پێداویستیەكانی بە پێی پسپۆری و بروانامە ودابەشبوونی جوگرافی و پێویستی دانشتوان .... هتد

بۆ یەكە كارگێریەكانی ئەو وەزارەتانە و فەرمانگانیان و دیاری كردنی ئەرك و هێزی كار تیایاندا.

هەروەها ئاماژە دەكا بە گرنگی دەستەبەركردن و زانیاری و توێژینەوەی داتاو زانیاریەكان بۆئەوەی توانایەكی كرداری بەرجەستە بێت بۆ دانانی بەرنامەی پەرەپێدان و دووبارەكردنەوەی پەیكەرە(اعادە هیكلە) .... و هەلسانەوەی باری ئیداری لە دەزگاكانی حكومەت ، هەروەها ئەو هۆكار و گۆرانكاریە رامیاری و ئابووری و كۆمەلایەتیانەی كە دەرخستەی گۆرانكاری جیهانی و ناوچەیی و ناوخۆیین لە دیاریكردنی رۆلی نویٚ بۆ هەرێم وهەموو لایەنەكانی كۆمەلایەتی و كەرتی تایبەت و كۆمەگای مەدەنی لە كرداری كارگێری بۆ چالاكیە جیاوازەكان و پێشكەشكردنی خزمەتگوزاری گشتی .

لەم روانگەوە بەرێوبەرایەتی گشتی پلاندانانی ستراتیجی /وزارەتی پلاندانان لە بۆ ریٚكاری سەرەتایی لە وەزارەتی تەندروستی وە لە ئە نجامی ئاراستەی حكومەتی هەریم بۆ زیادكردنی خزمەتگوزاری تەندروستی پێشكەشكراو لە وەزارەت تەندروستی وزیادبوونی داواكاری لەسەر كارمەندی پزیشكی و توانا پزیشكیەكان بە هۆی كەمی ژمارەی دەرچوان... ودوایی لە (وزارەتەكانی كشتوكالٚ و ئاوەدانكردنەوە و كارو كاروباری كۆمەلاٚیەتی).

وە لەم قۆناغەدا كە رەخنەی زۆر هەیە لەسەر باری پێشكەشكردنی خزمەتگوزاری تەندروستی لە نەخۆشخانەو دەزگاكانی وەزارەتی تەندروستی و نەخۆشخانە تایبەتەكان و نۆرینگەو ، توێژینەوەی باری وەزارەتی تەندروستی و دەزگاكان و دووبارە ریٚكخستنەوەی بەشێوەی تەواو و پەرەپێدانی شێوازەكانی كارگێری تیایدا ولە نەخۆشخانەو بەرێوبەرایەتیەكانی بنكە تەندروستیەكان و بەرزكردنەوەی ئاستی ئەوانەی ئەم دەزگایانە بەرێوە دەبەن و دانانی پرۆگرامی پلاندانانی و بەدواداچون و ریٚكخستن و لێپرسینەوە لە كارەكانیان .

بۆیە ئاما نجی ئەم توێژینەوەیە گرنگی دان بە دووبارە ریٚكخستنەوە و دیاریكردنی پێداویستی وەزارەتی تەندروستی و هەلسانەوەی باری خزمەتگوزاری تەندروستی پێشكەشكراو و پیشكەشكردنی ریٚچكەی سەرەكی بۆ كردارەكانی دووبارەكردنەوەی پەیكەرەی وە هەروەها رۆلی لەزانینی باری دەرخستەكانی فێربوون و ماوەی گونجانی و بەردەستەبوونی بۆ پێداویستیەكانی خزمەتگوزاری تەندروستی ، وپێشكەشكردنی نیشاندەری و پێشنیار و چارەسەر لە روانگەی پشتبەستن بەراوردكردن لەگەل تێكرای گشتی لە وەزارەتی تەندروستی.

وە ئەوە توێژینەوەیەكی سەرەتایی یە ئامادەكراوە لە لایەن بەرێوبەرایەتی گشتی پلان دانانی ستراتیجی / وەزارەتی پلاندانان و وە دواتر لە وۆرك شۆپێك دەخرێتە بەردەستی ئەوانەی پەیوەندیدارن بەم بابەتەوە باری خزمەتگوزاری تەندروستی لە وەزارەتی تەندروستی.

ئەندازیاری راوێژكار
نوزادتوفیق سرهنگ
ب.گ پلاندانانی ستراتیجی
وەزارەتی پلاندانان

ناوەرۆك

دیدگاو پەیام

ئامانج و پرۆگرامسازی

دانیشتوان و نیشاندەر

سیستەمی تەندروستی

سیاسەت وستراتیجیەتی تەندروستی

چاودێری تەندروستی بەرایی

قەبارەی خەرجی وەزارەتی تەندروستی

بەرهەلستیەکانی رووبەرووی کەرتی تەندروستی دەبنەوە

خزمەتگوزاری چاودێری تەندروستی یەرایی (بنکە تەندروستیەکان)

نەخۆشخانەکانی وەزارەتی تەندروستی

راسپاردەکان

تێبینی

وەزارەتی پلاندانان

دیدگاو پەیام:

دیدگا:- کۆمەڵگەیەکی تەندروست وخزمەت گوزاری تەندروستی بە کوالیتیکی بەرز لە چوارچێوەی سیستەمێکی تەندروستی تەواوکاریدا بەشێوەیەکە داد پەروەرانەو چوستیەکی بەرز کار بکات.

پەیام:- پاریزگاریکردن لە تەندروستی بە پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی خۆپاراستن و چارەسەری بە یەکسانی و کوالێتیەکی بەرز و بە بەکارهێنانی باشترین ی سەرچاوەکان لەگەل لایەنە پەیوەندیدارەکان

پرۆگرامسازی توێژینەوە

ئامانج و پرۆگرامسازی

یەکەم - ***گرنگی توێژینەوە:***

گرنگی ئەم توێژینەوەیە لەوەیە کە لیکۆلینەوە لە کەرتیکی خزمەتگوزاری دەکا کە رەنگدانەوەی گەوری لەسەر ژیانی مرۆڤ هەیە ئەویش کەرتی تەندروستیە ، ئەو خزمەتگوزاریانەی پیشکەشی دەکا راستەوخۆ رەنگدانەوەی هەیە لەسەر پەرەپێدان بە شیوەیەکی گشتی وە لەسەر پەرەپێدانی کۆمەلایەتی بە شیوەیەکی تایبەت ، وە تیشك دەخاتە سەر گرنگترین گۆرانکاری کە بەدەست هاتووە لەم کەرتەدا لە هەرێم لە گەشەسەندی سەرمایەی مرۆیی و ژمارەی نەخۆشخانەکان و بنکە تەندروستیەکان و ژمارەی پزیشك بە هەموو پسپۆریەکانیان و پەرستیاران و دەرمانسازان کە رەنگیان داوەتەوە لەسەر ژیانی هاولاتیانی هەریم لە بەرزبوونەوەی تیکرای تەمەن ی چاوەروانکراو ،وە کەمبوونەوەی تیکرای مردن و تیکرای مردنی منال و دایکان .

دووەم- **ئامانجەکانی توێژینەوە :**

1- زانینی باری سامانی مرۆیی لە وەزارەتی تەندروستی هەرێم و دابەشبوونی.
2- ماوەی داد پەروەری دابەشبوونی خزمەتگوزاری تەندروستی لە نێوان پارێزگاکان ی هەرێم .
3- زانینی دەرفەتی بەردەستە بۆ دووبارە دابەشکردنەوەی هێزی کار بۆ چاکسازی کردن لە توانا و چالاکی خزمەتگوزاری تەندروستی لە هەرێم.

سییەم- **پرسیارەکانی توێژینەوە:**

ئامانجی ئەم تویژینەوەیەی ئێستا وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارانەی خوارەویە :

1- ئایا خزمەتگوزاری تەندروستی بە چەشنیك دابەشبووە کە پێداویستی پارێزگاکانی هەرێم دابین بکات؟
2- ئایا دابەشبوونی سامانی مرۆیی(هێزی کار) بە چەشنێکە کە پێداویستی پارێزگاکان دابین بکات؟

پرۆگرامسازی توێژینەوە:

1- کۆکردنەوەی هەموو زانیاری و داتایانەی پەیوەستن بە بەرێوبەرایەتیەکانی تەندروستی و ئەوبنکە تەندروستیانەی سەر بەو بەرێوبەرایەتیانەن و نەخۆشخانەکان و بە هەموو کارمەندەکانیان لە لایەن وەزارەتی تەندروستی.
2- ووردبینی کردنی ئەو زانیاریانەی کەوا کۆکراونەتەوە
3- توێژینەوەو شیکردنەوەی باری چاودێری کۆمەلایەتی (یەکەم و دووەم و سێ یەم) بە پێی دابەشبوونی جوگرافی پارێزگاکان)و بەراوردکردنی بە ژمارەی دانیشتوان ،وەك یەكێك لە پێداویستیەکانی کرداری دووبارە رێکخستنەوەی و پەیکەرەکردنی.

دانیشتوان:[1]

ژمارەی دانیشتوانی هەریم بە 5361419 کەس مەزندە کراوە بۆ سالی 2013وە ژمارەی دانیشتوان بە ریژەیەکی بەرچاو زیادی کردوە لە ماوەی دەسالی رابردوو .ژمارەی ئەوانەی تەمەنیان لە خوار 15 سالی یە ریژەی (36.9) ٪ لە دانیشتوان پێکدەینن وە ئەوانەی تەمەنیان لە سەرو 65 سالی یە رێژەی (3.89) ٪ لە دانیشتوان پیکدەینن وە چاوەڕوان دەکرێ بۆ سالی 2020 ئەم رێژەیە چەند جارەبێت کە دەبێتە بارگرانیەکی گەورە لەسەر خزمەتگوزاری تەندروستی پێشکەشکراو بەم کۆمەڵانە.

---

[1] دەستەی ئاماری هەرێم

خشتەی ژمارە (1)

پێکهاتەی دانیشتوانی هەرێمی کوردستان سالی 2013		
1	تەمەن	ڕێژە ٪
2	کەمتر لە پانزە سالی	36.9
3	15 تا 64 سالی	59.2
4	65 سالی وزیاتر	3.89

شێوەی ژمارە (1)

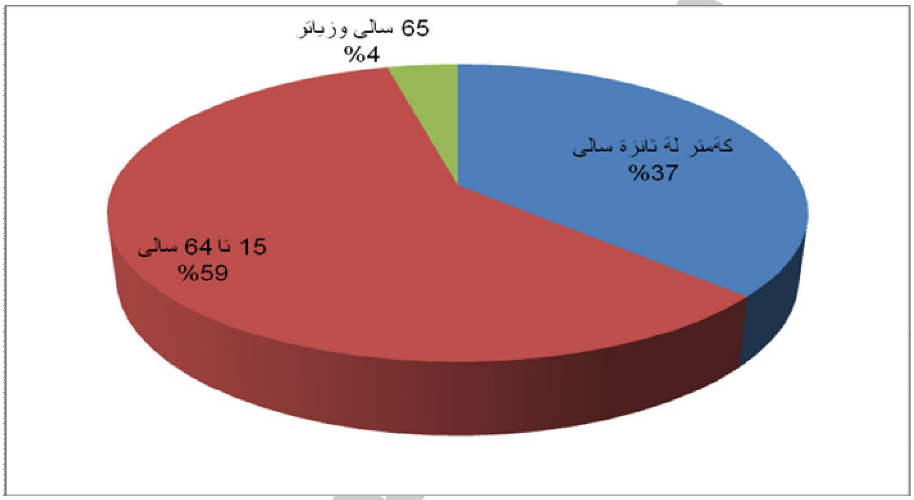

خشتەی ژمارە (2)

زانیاری گشتی لەسەر باری چاودێری و خزمەتگوزاری تەندروستی بۆ دانیشتوان ی هەرێم لەماوەی سالانی

(2013-2011)

		2011	2012	2013
1	ژمارەی دانیشتووان[2]	4,925,629	5,059,010	5,361,419
2	ژمارەی لە دایکبوانی زیندوو	153,118	145184	154927
3	تێکرای لەدایك بووی خاو بۆ هەر 1000 کەس لە دانیشتوان	26.17	28.94	27.5
4	تیکرای قەبارەی خێزان	5	5	5
5	تیکرای بە پیتی گشتی	4	4.3	3.5
6	تیکرای مردوانی خاو بۆ هەر 1000 کەس لە دانیشتوان	4	4.3	3.5
7	تیکرای مردوانی شیرەخۆرە بۆ هەر 1000 کەس لە دانیشتووان	28.13	27.83	24

[2] دستەی‌ئاماری هەریم

8	تیكرای منالانی مردو خوار تەمەن 5 سالی بۆ هەر 1000 كەس لە دانیشتوان	32	18.99	-
9	تیكرای مردنی دایكان بۆ هەر 10000 كەس لە دانیشتوان	12	4	3
10	تیكرای پزیشكی پسپۆر بۆ هەر 10000 كەس لە دانیشتووان	4	2.36	3
11	تیكرای پزیشكی گشتی بۆ هەر 10000 كەس لە دانیشتووان	10.2	11.4	8.9
12	تیكرای پزیشكی ددان بۆ هەر 10000 كەس لە دانیشتووان	1.1	1.41	3.7
13	تیكرای پەرستیار(یاسایی، هاوبەش، مامان، یاریدەدەر) بۆ هەر 10000 كەس لە دانیشتووان	---	---	7.8
14	تیكرای دەرمانساز بۆ هەر 10000 كەس لە دانیشتووان	0.6	1.2	2.75
15	تیكرای خاوەن پیشەی تەندروستی بۆ هەر 10000 كەس لە دانیشتووان	-	--	14.8
16	كۆی نەخۆشخانەكان	58	68	75
17	ژمارەی بنكەی تەندروستی		933	933
18	نۆرینگەی پزیشكی ددان	----	---	---
19	مەڵبەندی لەدایكبوون ومناڵ	---	---	---
20	ژمارەی یەكەی تەندروستی ئەهلی(نەخۆشخانە)[3]		33	42
21	نۆرینگەی تایبەت[4]			2600
22	ژمارەی نەخۆشی سەردانكەری یەكەی تەندروستی	8,686,657	9,672,552	9,686,657
23	ژمارەی نەخۆشی خەوتوو لە نەخۆشخانە		596743	687765
24	كۆی قەرەویلە لە نەخۆشخانەكانی هەریم	6687	6687	7236
25	كۆی قەرەویلە لە نەخۆشخانە تایبەتەكان	831	831	880
26	تیكرای قەرەویلە بۆ 10000 كەس	14.01	14.03	13.5
27	تیكرای رێژەی بەكارهێنانی قەرەویلە٪	41.15	65.5	88
28	ژمارەی كارمەندان		50452	52232
29	ژمارەی نەشتەرگەری گەورە		49832	93510
30	ژمارەی نەشتەرگەری ناوەند		70200	81072
31	ژمارەی نەشتەرگەری بچوك		35629	36841

سەرچاوە/ دەستەی ئامار / وەزارەتی پلاندانان/حكومەتی هەریمی كوردستان/عیراق

[3] سندیكای پزیشگانی كوردستان نوسروای ژمارە 2014/12/9

[4] سندیكای پزیشگانی كوردستان

له خشته‌ی ژماره (2) هه‌ندێ نیشانده‌ر وباری زیندوی گشتی له هه‌رێم بۆ ماوه‌ی 2011 -2013 که تیایدا هه‌ندی لایه‌نی باشتربوونی تیا به‌دەردەکەویت وه له نیشانده‌ره‌کانی ته‌ندروستی له هه‌رێم هه‌روه‌ك تێكرای مردنی منالی شیره‌خۆره که دابه‌زیوه له (28.13) بۆ هه‌ر 1000 منالی له‌دایك بووی زیندوو له سالی (2011) بۆ (24) بۆ هه‌ر 1000 منالی له‌دایك بووی زیندوو له سالی (2013) وه تێكرای مردنی منالانی خوار ته‌مه‌ن پێنج سالی زیاد بووه له (18.99) سالی 2012 بۆ (28) بۆ هه‌ر 1000 منالی له‌دایك بوو بۆ سالی 2013 بۆمان دورده‌که‌ویت به پی ئه‌م زانیارانه مردنی منالان به‌رزه به‌راورد بکریت له گه‌ل ولاتانی دروسی وه‌عه‌ربی له (سوریا 15 بۆ 1000 منالی له دایك بوی زیندو له کویت 11 و له امارات 11 وله قه‌تر 11.5 ته‌نها یمن نه‌بیت 105 بۆ هه 1000 منالی له دایك بوی زیندوو).(شیوه‌ی 2)

شێوه‌ی ژماره (2)

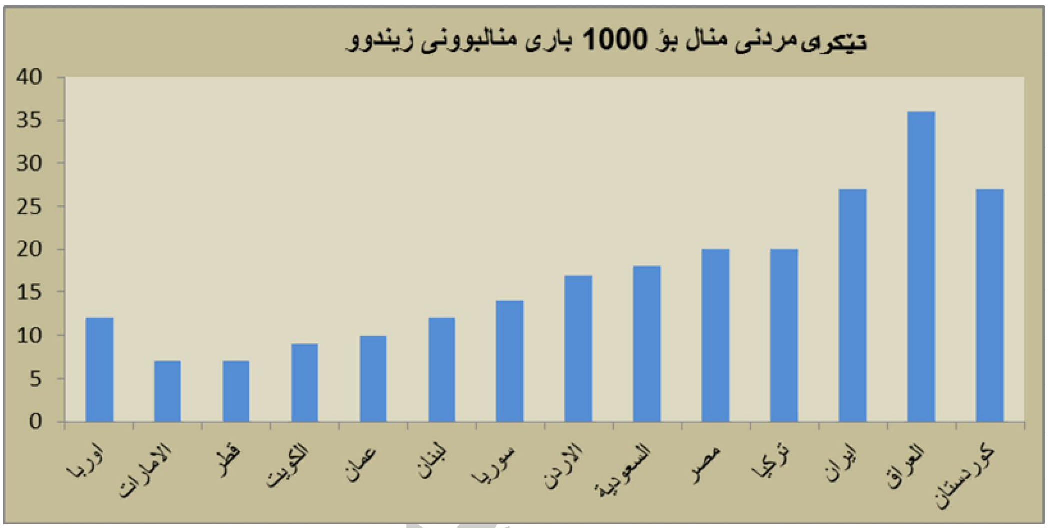

شێوه‌ی ژماره (3)

شێوەی ژمارە (4)

شێوەی ژمارە (5)

شێوەی ژمارە (6)

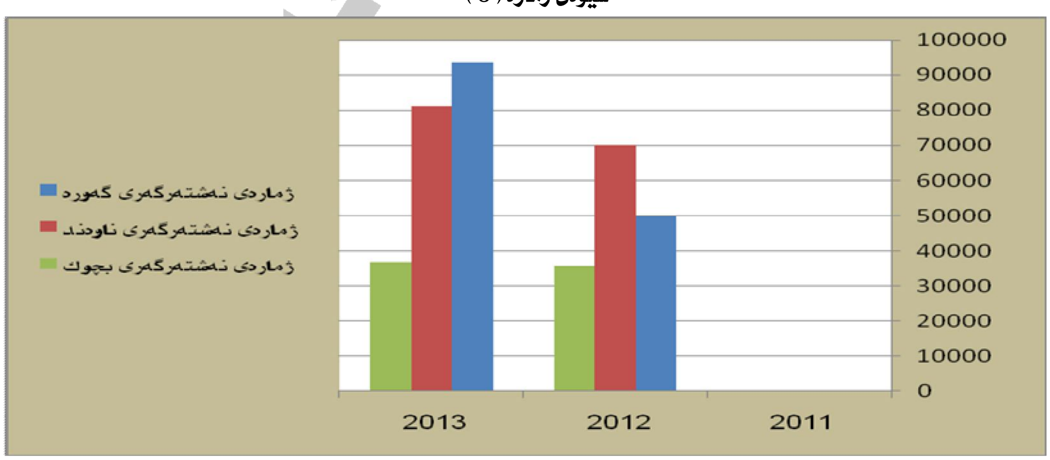

سیستەمی تەندروستی لە هەرێم

خزمەتگوزاری تەندروستی لە هەرێم لە ڕێگای ئەم کەرتانەوە پێشکەش دەکرێ

کەرتی گشتی کە وەزارەتی تەندروستی و نەخۆشخانە زانکۆیەکان لە خۆ دەگرێ

کەرتی تایبەت : کە نەخۆشخانە ئەهلیەکان ونۆرینگە تایبەتیەکان دەگرێتەوە

وەزارەتی تەندروستی:

وەزارەتی تەندروستی لە حکومەتی هەریمی کوردستان لە سالی 1992 دامزراوە ،یەکەمین کابینەی حوکمەت خزمەتگوزاری تەندروستی لە هەرێم پیشکەش دەکات.

ا-خزمەتگوزاری چاودێری تەندروستی بەرایی و خزمەتگوزاری چاودێری چارەسەری:

وەزارەتی تەندروستی لایەنی سەرەکی بەرپرسە لە پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی سەرەتایی وە چارەسەری نەخۆشیی و ڕووداو فریاگوزاری وکوتان دژی نەخۆشی و چاودێری دایکانەو منالٚ و خزمەتگوزاری تەندروستی خوێندنگاو تەندروستی گشتی و ڕۆشنبیری تەندروستی

.

وەزارەتی تەندروستی سیاسەتی پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی بۆ هەموو هاولاتیانی هەرێم و ورێگاو شێوازی دابەشبوونی خزمەتگوزاریەکانی بەسەر هەموو ناوچەکانی هەرێم کە ژمارەی بنکە تەندروستیە سەرەتایی

(933) بنکە تەندروستیە و هەروەها نۆرینگەی ددان (364) .

ئەوانەی سەرپەرشتی پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری سەرەتایی دەکەن لەم بنکانە (29622) فەرمانبەرە بەهەموو پیشەو ئەرك کە ژمارەی پزیشکان (6404) دکتۆرە و (14775) پەریستیار و مامان و دەرچوانی کۆلیژی پەرستیاری وبەشداربوو ویاریدەدەر و دەرمانساز وژمارەیەك لە پیشەی هونەری جیاواز).

ب- خزمەتگوزاری چاودیری چارەسەری:-

وزارەتی تەندروستی خزمەتگوزاری چارەسەری دابین دەکا لە ریگای(75) نەخۆشخانە کە ژمارەی قەروێلە لەم نەخۆشخانانە (7236) دادەنرێ کە رێژەی (90٪) لەکۆی قەروێلەکانی نەخۆشخانەکانی هەرێم پێکدێنێت .وە ژمارەی نەخۆشخانە تایبەتەکان(41) نەخۆشخانەیە کە (880) قەرویلەیان هەیە. ژمارەی ئەو نەخۆشانەی کە لەسالی 2013 لە نەخۆشخانەکان نوێندراون (9601119) نەخۆشە لە سالی 2012 وە 9686657 نەخۆشە بۆ سالی 2013کە بە ریژەی 1٪ زیادی کردوە لە جۆری جیاوازە وە (نەشتەرگەری، هەناو، لەدایکبوون ،منالٚ.....).

کەرتی تایبەت:

وەبەرهینان کراوە لە کەرتی تایبەت لە بواری تەندروستی وخزمەتگوزاریەکانی . وە خزمەتگوزاریەکانیان پێشکەشدەکەن لە 41 نەخۆشخانە کە زۆربەیان لە ناوەندی پاریزگاکانن و ژمارەی قەرویلەیان بۆ سالی 2013(880)قەرویلە بووە بە ریژەی 10٪لە تیکرای قەرویلەکانی هەرێم.

شیوەی ژمارە(7)

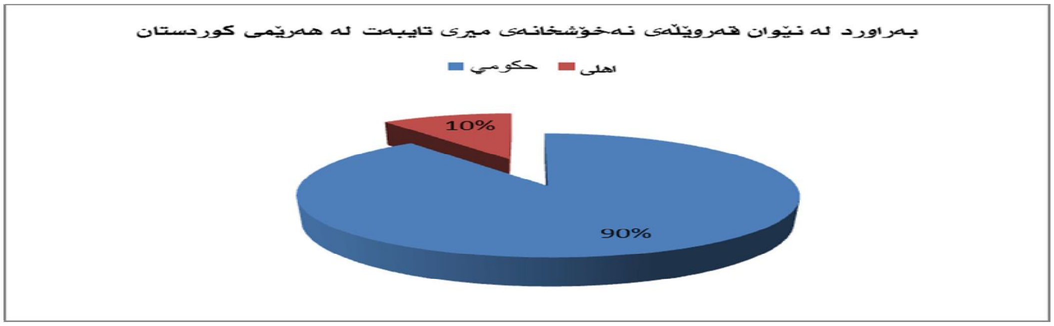

شیوەی ژمارە (8)

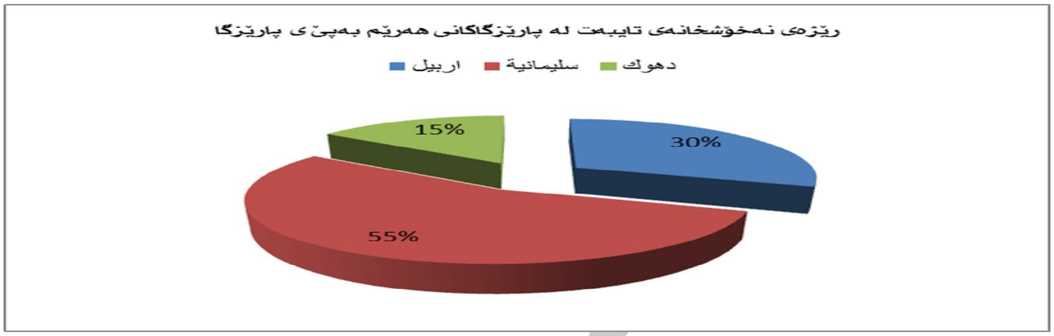

سیاسەت و ستراتیجیەكانی تەندروستی:

چاودێری تەندروستی سەرەتایی لە هەرێم:

لە هەرێمی كوردستان پشت بەستن بە بنەمای چاودێری تەندروستی سەرەتایی دەستپێكردوە ، وەزارەتی تەندروستی هەوڵی بۆ داوە بەوەی لایەنی بەرپرسە لە دانانی سیاسەتی تەندروستی سیاسەتی تەندروستی سەرەتایی لە باری جێبەجێكردندا.

خزمەتگوزاری تەندروستی سەرەتایی بە خالی بەیەكگەیشتن یەكەم دادەنرێ لە نێوان تاك و خێزان و كۆمەڵگا لە لایەك و خزمەمەتگوزاری تەندروستی لە لایەكی تر یاخود لەگەڵ زۆربەی لایەنەكانی چاودێری تەندروستی سەرەتایی و گرنگیدان لە بەرزكردنەوەی ئاستی تەندروستی بۆ كۆمەلگا و تاك كە پێشتر زانراوە وە دەخرێتە چوارچێوەی تەندروستی خۆپاراستن بەلاّم هەندی خالی گەوهەردار زیادكراوە یاخود جەختی لێ كراوەتەوە لەكاتی پشت بەستن بە بنەمای چاودێری تەندروستی بەرایی كە ئەم خالانە ئەمانەن:-

1- **جەختكردن لەسەر گەیاندنی خزمەتگوزاری تەندروستی بۆ كۆمەلگاو خێزان و تاك لە شوێنی نیشتەجێ یان و كارەكانیان وە سەردانی مەیدانی بەردەوام بۆ كۆمەلگا نشتەجێكان وەك قوتابخانە ، كارگە، كێلگە ،رەگەزێكی گرنگە لە جێبەجێكردنی بنەمای چاودێری تەندروستی سەرەتایی.**

2- **كاركردن بە رومالّكردنی هەموو تاكەكان و خێزان و كۆمەلگا بە بێ جیاكاری بە خزمەتگوزاری تەندروستی سەرەتایی.**

3- **بە پێی بنەمای (دادوەری بۆ هەموان) بە گورانێكی ریشەیی دادەنری لە بواری دابەشكردنی خزمەتگوزاری تەندروستی وە كە پێویستە كورتنەكرێتەوە و لەسەر كۆمەلێك و بێبەشكردنی ئەوانی تر، كەواتە تەندروستی وەكو ئاو خۆراك وایە نابێ هەندێ كەسی لێ بێبەش بكرێن بەهۆی هەژاری یان رەنگ و رەگەز و ئایین ،وە هیچ حكومەتێك ناتوانی خۆی بدزێتەوە لە م خزمەتە پێویستە كە مافی هەموانە.**

ڕەگەزەكانی چاودێری تەندروستی سەرەتایی:

1-ڕۆشنبیركردن و فێركردنی تایبەت بەكێشە تەندروستیە بلاوەكان لە كۆمەلگا و ڕێگاكانی دیاریكردن و قەلاچۆكردن و خۆپاراستن لێ یان.

2-دابینكردنی خۆراكی تەندروست.

3-دابینكردنی ئاوی پاك بۆ خواردنەوەو ئاوەڕۆی تەندروست بۆ دەربازبوون لە خاشاك.

4-چاودێری دایك ومنالْ و ڕێكخستنی خێزان.

5-كوتان دژی نەخۆشیە گوزراوەكان.

6-چارەسەری نەخۆشیە بلاوەكان و توشبوەكان.

7-خۆپاراستن لە نەخۆشیە خۆجێییەكان و قەلاچۆكردنیان.

8-دابینكردنی دەرمانە سەرەكیەكان.

ئەمە جگە لە خزمەتگوزاری تەندروستی خوێندنگاو تەندروستی پیشەیی.

هەموو بلاوكراوە پەیوەستەكان بە پلاندانان و جێبەجێكردنی خزمەتگوزاری چاودیری تەندروستی سەرەتایی ئاماژە ی پێ دەكەن كە بەرێوەبردنی دروست و چالاكی بۆ تواناو خزمەتگوزاری تەندروستی سەرەتایی لە هۆكارەكانی سەركەوتنی ئەم خزمەتگوزاریانەیە وە زگرنگی زیاتری بەرێوەبردن لەوە بەدەردەكەوی كەوا چاودێری تەندروستی سەرەتایی لە پسپۆری كۆمەلێك كەرتدایە لە حكومی و ناحكومیی سەرای تاك و كۆمەلگا.

كرداری پلاندانان و سەرپەرشتی و هەماهەنگی و جێبەجێكردن لەسەر بنەمای زانستیو لۆژیك دانراوە كە گرنگی بالایان هەیە لە سەرخستنی چاودێری تەندروستی سەرەتایی.

كاركردن لەسەر دانانی ستراتیجی هەرێم و پلانی و دانانی نیشاندەری پێویست بۆ هەلسەنگاندنی مەودای پیشكەوتن لە بەدیهێنانی ئەو ستراتیجیە لە ریگای هاوكاری لە نیوان وەزارەتی تەندروستی و ریكخراوی تەندروستی جیهانی.

شێوازەكانی چاودێری تەندروستی سەرەتایی :

شیوازی چاودێری تەندروستی سەرەتایی پشت بەم بنەمایانە دەبەستێ

1-چاودێری تەندروستی بەردەست بكرێ بۆ هەموو تاك و كۆمەل و كۆمەلگاكانْ هەریەكیان بە پێ ی توانای بەردەست.

2-دابەشكردنی داد پەروەرانە بۆ خزمەتگوزاری چاودێری تەندروستی لە كۆمەلگا بەجۆرێك كەس بێبەش نەكرێ وستەمی لێ نەكرێ

3-دابەشكردنی داد پەروەرانەی سامانە تەندروستیەكان(مرۆیی و مادی) بە جۆرێك خزمەتگوزاری تەندروستی چارەسەری هونەری (تەقەنی) بەرزی پێویستە تێكەلنەكرێ لەگەلْ خزمەتگوزاری تەندروستی سەرەكی وەك خزمەتگوزاری خۆپاراستن و قەلاچۆكردنی نەخۆشیە بلاوەكان.

4-پشت بەستن بە تەقەنیاتی سادەو لەبار بۆ كۆمەلگا و بتوانری جێبەجێ بكرێ لە هەموو بارەكان و بەردەوام بەدەست بكەوێ وخەلك پێی رازی بن ، بەجۆریك بتوانی بەردەوامی پێبدرێ و بەدواداچونی بۆ بكری لە نێوان سامانە بەردەستەكان بەشیوەیەك هەموو سوودی لێوەربگرن لە تاك وكۆمەلْدا وە خۆدورگرتن لەو تەقەنیاتانەی گرانن .

5-سیستەمی تەندروستی بەشێك بێ لە كاروانی پەرەپیدانی ئابووری هەریم جیانەكریتەوە پەیوەندیەكی تۆكمیان هەبێ ، كەئەمە وا دەخوازی پەیكەرەی سەرەكی سیستەمی تەندروستی پەرەی پێ بدرێ وە بەدانانی سەرچاوەی گشتگیر و هەماهەنگی لەگەل كەرتەكانی تر.

6-هاندانی توێژینەوەو لیكۆلینەوە و پەرەپیدانی و پالپشتی كردنی هونەری بۆ خزمەتگوزاری چاودێری تەندروستی سەرەتایی و دانانی چاودیری و هەلسەنگاندن .

7-جۆریك لە كاراكردن و ووتوێژی بەردەوام هەبێ لە نیوان پیشكەشكەرانی خزمەتگوزاری تەندروستی وكۆمەل لە پێناوی هەماهەنگی لە بۆچون و چالاكی و سەرپەرشتیاری لەسەر ئەداو هەلسەنگاندن بە ئامانجی گەشەسەندن بە ئاستی ئەم

خزمەتە . چاودیری تەندروستی بەرپرسارەتی حکومەتی هەریمە لەگەڵ کۆمەلگا بەیەك ئاست .تیگەیشتنی وهەستکردن کۆمەلگا بە کیشەکان پالنەری بەهیزدەبن بۆ چارەسەرکردنی ئەو کیشانە.

8-گرنگیدان بە ئاستی زانیاری وئەدای پێشکەشکارانی ئەو خزمەتگوزاریە لە رێگای راهینان ی پێویست وە بەنوێترین شیوازەکان بەجۆریك راهێنانەکە لەگەڵ ئاستی چاودێری تەندروستی بگونجی کە پیشکەشی دەکەن.

قەبارەی خەرجی لە وەزارەتی تەندروستی:

سەرای ئەوەی سامانی دارایی بۆ وەزارەتی تەندروستنی سنوردارکراوە، بەلأم وەزارەت چەند هەنگاویکی گرنگی ناوە لە بواری تەندروستی لەسەر ئاستی چاودێری تەندروستی خزمەتگوزاری تەندروستی بەشیوەیەکی بلاو پیشکەش بە هاولاتیان دەکریٚ، بەلکو هەنگاوی گرنگی ناوە لە بواری خۆپاراستن لە نەخۆشی پرۆگرامەکانی کوتان دەرنجامی باشی هەیە لە کۆنترۆلکردنی نەخۆشی . سەرەرای هەموو ئەمانە هەرێم پێشکەوتنی جۆری بەخۆ بینیوە لە پیشکەشکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی لەهەموو بوارەکان ی تەندروستی گشتی و تایبەت لە هەریم(75) نەخۆشخانە ی گشتی و (41)تایبەت هەیە ،سەرەرای ژمارەیەك لە بنکە تەندروستیەکان و ژمارەیەك لە نۆرینگەی پزیشکی ونۆرینگی پزیشکی پسپۆری وەلەهەموو بوارەکان کە باشترین دەزگای پزیشکی بۆ دابینکراوە لە هەموو بوارەکان ی دەستنیشانکردن و چارەسەری .

وە لەم پێشکەوتنە جۆریە لە بواری پیشکەشکردنی خزمەتگوزاری پیشکەشکراو لە وەزارەتی تەندروستی ئیمە تیبینی ئەوە دەکەین کەوا خەرجی لە خزمەتگوزاری تەندروستی بۆ هاولاتیان لە زیادەیەکی بەردەوام دایە سەرەرای کەمی بری داینکراو لە بودجەی سالانە وە خشتەی خوارەوە قەبارەی بری دابینکراو بۆ وەزارەتی تەندروستی نیشاندەدا . خەرجی حکومی لە کەرتی تەندروستی لەسەرجەمی بودجەی گشتی کەدەکاتە (707165+232417)= 939582 ملیۆن دینار لە کۆی 11 ترلیۆن و 543 ملیارو 74 ملیون دینار، (4ترلیون و 419ملیار و 722ملیون لە بودجەی وەبەرهێنان + 7 ترلیون و 889 ملیار و 102 ملیون لە بودجەی بە کارخستن) دینار کەئەمەش یەکناگریتەوە لەگەڵ راسپاردەکانی رێکخراوی جیهانی کەئاماژەبەوەدەکات کەلەولاتی جیهانی سێیەم هەرتاکێیك 34 دۆلاری ئەمەریکی بۆخەرج دەکرێت لەبواری چاودێری تەندروستی . وە وەکو زانراوە نابی لە 450 دۆلار کەمتر بیت وە ئێستا کاتی ئەوە هاتوو بوجەی وەزارەتی تەندروستی زیاد بکری بۆ پیشکەشکردنی خزمەتگوزاری زۆرتر .

بەرهەلستیانەی روو بەرووی کەرتی تەندروستی دەبنەوە لە هەریم :-

1- داکشانی وە کەمی خەرجی حکومی لە کەرتی تەندروستی .

2- کەمی میلاکی تەندروستی نۆشداری ولاوازی لە تواناکانیان لەبوارەکانی تەندروستی ونۆشداری وەپەرستاری وەهەروەها نەبوتۆکۆلیَکی یەکگرتوو لەگشت پسپۆریەکاندا

3- لاوازی پلاندانان لە بواری سامانە مرۆییەکانی تایبەت بەکەرتی تەندروستی کەئەمەش کاریگەری نواندوە لەبەرهەم هێنانی کارمەندی تەندروستی لەهەندێك پسپۆری تەندروستیدا

4- جیاکارێکی رێژەیی بەدیدەکرێت لە دابەشکردنی خزمەتگوزارییە تەندروستیەکان لەنێوان سەنتەری پارێزگاکان وشارۆچکەکان وگوندەکان

5- لاوازی لە هۆشیاری تەندروستی لەکۆمەلگادا کەئەمەش کاریگەری دەنوێنێت لەسەر بەشداری کۆمەلگادا لەم بوارەدا

6- رۆلی کەرتی تایبەت لەپێشکەشکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی تەنها لەرووی بازرگانیەوە زیاترچربۆتەوە نەوەك لەرووی پیشەییەوە

7- لاوازی ونادروستی داتا وزانیاریکان لەدام ودەزگا تەندروستیەکان

8- لاوازی لەژێرخانی تەندروستی لەرووی تەکنۆلۆچیا وئامێری بزیشکی وتەندروستی وەهەروەها لەسیستەمی زانیاری و پەیوەندیکردن

9- نەبوونی سیاسەتێکی سەرژمێری دانیشتوانی روون پشتپێبەستراو بۆیە هەلکشانی ژمارەی دانیشتوان بەشێوەیەکی هەرەمەکی وسالٚ بەدوای سالٚ دەبێتە هۆی هەلکشانی خواست لە سەرخزمەتگوزارییە تەندروستیەکان

ئامانج

1- باشترکردنی جۆری خزمەتگوزاری چاودێری تەندروستی و بە بەردەوامی.
2- گەشە پێدانی و کارامەکردنی ئاکاری تەندروستی تاك و کۆمەڵگە لە هەموو بوارەکاندا.
3- بەرێوەبردن کارامەو چالاك بۆ سەرمایەی مرۆیی.
4- بەریوەبردنی کارامە وچالاك لە سامانی دارایی دا
5- پەرپێدانی یاساکان لە سیستەمی وەزارەتی تەندروستی.
6- بەرێوەبردنی زانستی بە تواناو چالاك.
7- پەرە پێدانی ژێرخانی تەندروستی.
8- بەشداریکردن بۆ گەیشتنی باشترین ئاستی تەندروستی ژینگەیی
9- کەمکردنەوەی ریژەی خزمەتگوزاری پیشکەشکراو لە نیوان شارو قەزاو گوندەکاندا.

خزمەتگوزاری چاودێری تەندروستی سەرەتایی لە وەزارەتی تەندروستی:

وەزارەتی تەندروستی خزمەتگوزاری چاودێری تەندروستی سەرەتایی لە ئاکامی رایەلەیەکی بەرفراوانی لە بنکە تەندروستیەکان بۆ هەموو کۆمەلەکان کە هەموو کۆمەلگا نشتەنیەکان بگرێتەوە لە هەرێم وە لە رێگای (پزیشکی گشتی ، پزیشکی ددانساز، تەندروستی گشتی ، دایکایەتی ، منال) وە پیشکەش بکرێ .

لە خوارەوە داتای تایبەت بە پەرەسەندنی بنکە تەندروستیەکان لە ماوەی 2006 – 2013 ی وەزارەتی تەندروستی و تیکرای کارمەندانی هونەری پزیشکی یاریدەدەر کە بەشیوەی دابەشبوونیان بەسەر پاریزگاکانەوە و نیشاندەرەکانی پەیوەست و خەملاندنی کەمی و زیادە لەم بنکانەو کارمەندی پزیشکی تیایاندا بە هەموو پسپۆریەکان

خشتەی (3)

پەرە پێدانی ژمارەی نەخۆشخانە و بنکەی تەندروستی حکومی لە ماوەی (2006–2013)[5]

داتا	2011	2012	2013
ژمارەی نەخۆشخانە	58	68	75
ژمارەی بنکەی تەندروستی		280	327
ژمارەی بنکەی تەندروستی لاوەکی		649	632
ژمارەی بنکەی تەندروستی پسپۆری		62	62
کۆی بنکەی تەندروستی	654	929	993
ژمارەی نۆرینگەی میللی		49	59
بنکەی پزیشکی ددان			

لە ئەنجامی داتاکانی هاتوو لە خشتەی ژمارە (3) بۆمان روونەدبیتەوە کە تێکرای ژمارەی بنکە تەندروستیەکان لە هەریم بەرەو زیادبوونە لەماوەی 2011 تاکو 2013 کە ژمارەی بنکەکان بەرزبۆتەوە بۆ (654) 2011 بۆ (993) لە سالی 2013 وە بە رێژەی (51) ٪ هەروەها ژمارەی نەخۆشخانەی میری لە (58) نەخۆشخانە سالی 2011 بۆ 75 نەخۆشخانە سالی 2013 وبە ریژەی گەشەی 29٪

[5] سەرچاوە وەزارەتی تەندروستی

خشتەی ژمارە(4)

پاریزگا	ژمارەی دانیشتووان	ژمارەی بنکەی تەندروستی	ژمارەی دانیشتوان بۆ هەر بنکە تەندروستی)	زیاد و کەمی	ژمارەی کارمەند[6]	ژمارەی کارمەند بۆ هەر 1000 کەس لە دانیشتووان	کەمی و زیادە لە ژمارەی کارمەن بۆ هەر 1000 دانیشتووان
هەولیر	1,820,120	344	5291	16-	21931	12	4+
سلیمانی	1,855,265	362	5125	6-	18813	10	0
دهوك	1,235,399	196	3413	49-	7962	7	4-
گەرمیان+شارەزوور	450635	91	4952	1+	2953	6	2-
کۆ	5361419	993	5053**		52234	10**	

شیوەی ژمارە (9)

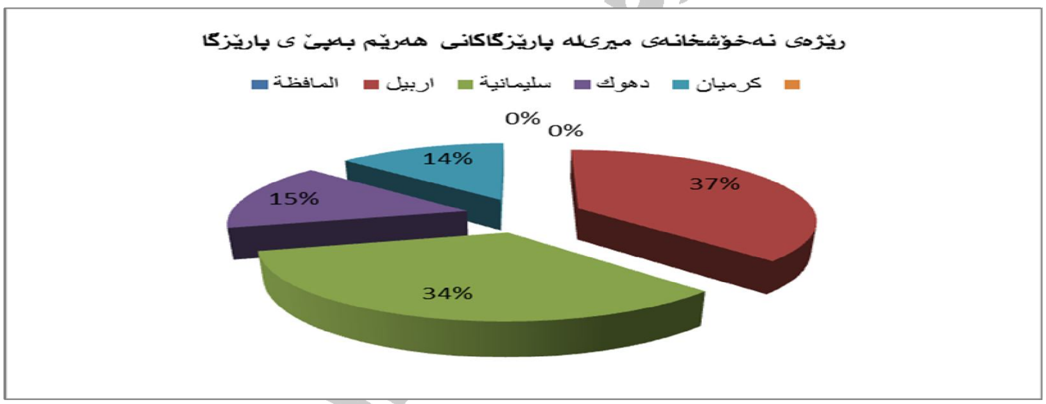

بنکەی تەندروستی حکومی لە هەرێم بە پێی پارێزگا

شیوەی ژمارە (10)

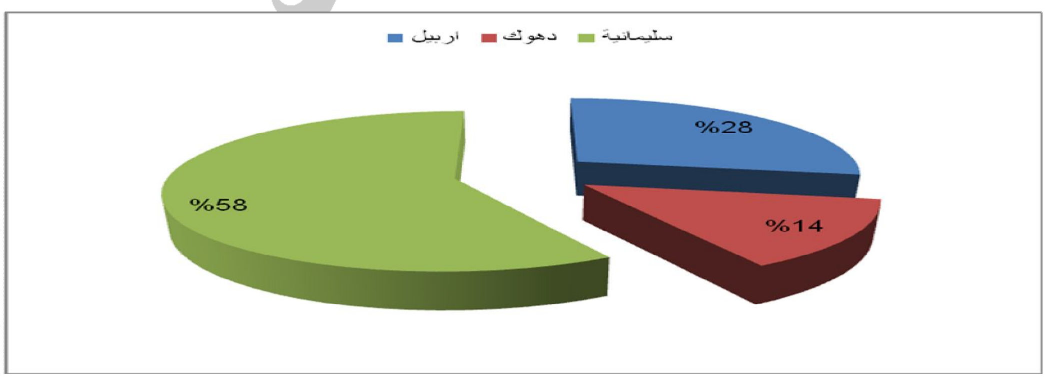

[6] نووسراوی وەزارەتی تەندروستی ژمارە 11033 لە 4-8-2014

(993) بنکەی تەندروستی سەر بە وەزارەتی تەندروستی هەیە لە هەموو پارێزگاکانی هەرێم وە داتا گشتیەکان باری ئەم بنکانەمان نیشان دەدەن.

- ئەم خشتەیە (4)جیاوازی تێکرای کارمەندان نیشاندەدا لە بنکەکان وە ئەمەش دەگەریتەوە بۆ سروشتی ئەم بنکانەو و پێویستی بۆ بوونی توێژینەوەو پلاندانان و بەریوەبردنی سامانی مرۆیی وە دیاریکردنی پیداویستیەکان و دابەشکردنیان.
- لە دەرەنجامی ژمارە بەدەست هاتووەکان لەسەر دابەشبوونی بنکە تەندروستیەکان لە وەزارەتی تەندروستی بۆمان ئاشکرا دەبی کەوا ژمارەی بنکەی تەندروستی کەمە لە پاریزگای دهۆك 49 بنکەیە و لە پاریزگای هەولیر بە تیکرای 16 و پاریزگای سلیمانی بە تیکرای 6 وە زیادە لە (ئیدارەی گەرمیان) هەیە بە تیکرای 1 . وە بەتیکرایی داتاکان گرنگی دووبارە چاوخشانەوە بە بەریوەبردنی باری تەندروستی دەکات بە پیٚ ی نیشاندەرەکانی دانیشتووان و توانای بەردەست و رووبەرو بوونی خزمەتگوزاری حکومی و تاییەت لە ناوچەکە.

وەزارەتی پلاندانان

خشتەی ژمارە (5)

نیشاندەری پەیوەندی دار بە کادری پزیشکی لە بنکە تەندروستییەکانی سەر بە وەزارەتی تەندروستی بە پیٚ ی پاریٚزگا بۆ سالی 2013

خشتە (6)

داتا / پاریزگا	ژمارەی دانیشتوان [7]	ژمارەی بنکە	ژمارەی دانیشتوان بۆ هەر بنکەیەك	کەمی یان زیادە لە بنکەی تەندروستی	ژمارەی کارمەند	تێکڕای پزیشکان	پزیشکی پسپۆر	پزیشکی گشتی	پزیشکی ددان	ژمارەی دانیشوان بۆ پزیشکی پسپۆر	کەمی/زیادە پزیشکی پسپۆر	ژمارەی دانیشتوان بۆ هەر پزیشکی گشتی	کەمی/زیادە پزیشکی گشتی	ژمارەی دانیشوان بۆ پزیشکی ددان	کەمی/زیادە پزیشکی ددان
هەولێر	1,820,120	344	5291	16-	21931	2540	659	1881	890	2762	+104	968	+262	2045	**214 +**
سلێمانی	1,855,265	362	5125	6-	18813	2561	726	1835	810	2555	160+	1011	+184	2290	**121 +**
دهۆك	1,235,399	196	3413	49-	7962	929	217	712	250	5693	160-	1735	387 -	4751	**-199**
گەرمیان	450635	91	4952	1+	2953	374	34	340	32	13254	103-	1325	60-	14082	**-146**
کۆی گشتی	5361419	993	5053**		52234	6404	1636	4768	1992	3277**		1124**		2691**	

[7] سەرچاوە دەستەی ئامار/وەزارەتی پلاندانان/حکومەتی هەریمی کوردستان

نیشاندەر پەیوەست بە پزیشك (گشتی، پسپۆر، پزیشکی دان) بۆ سالی 2013

خشتەی ژمارە (6)

پاریزگا	پزیشکی گشتی			پزیشکی پسپۆر			پزیشکی دان		
	ژمارەی ئیستا	پێویست	کەمی یان زیادە	ژمارەی ئیستا	پێویست	کەمی یان زیادە	ژمارەی ئیستا	پێویست	کەمی یان زیادە
هەولێر	1881	1619	+262	659	555	104+	890	676	214 +
سلێمانی	1835	1651	+184	726	566	160+	810	689	121 +
دهۆك	712	1099	387 -	217	377	160-	250	490	199-
گەرمیان	340	407	60-	34	137	103-	32	178	146-
کۆی گشتی	4768			1636			1992		

خشتەی ژمارە (7) بۆ سالی2013

پارێزگا	ژمارەی دانیشتوان	ژمارەی بنكەی تەندروستی	ژمارەی پزیشك(گشتی+پسپۆر)	مامان	پەرستیار وبرینپێچ	دەرچوی كۆلیژی پەرستیاری	دەرچوی‌پیمانگەی تەندروستی	تیكرای كارمەندی پزیشكی	كارمەندی پزیشكی بۆ هەر پزیشكێك	ژمارەی پیویست بۆ هەر پزیشكێك	كەمی،زیادە	كۆلیژی پەرستیاری بۆ هەر پزیشكێك	كەمی، زیادە	پەرستیارو برینپێچ بۆ هەر پزیشكێك	زیادە یان كەمی
هەولێر	1,820,120	344	2540	340	1747	165	3657	5569	2.19	4675	894+	0.06	**لا یژکر**	0.68	350+
سلێمانی	1,855,265	362	2561	260	1545	188	3722	5455	2.13	4712	743+	0.07	-	0.6	137+
دهۆك	1,235,399	196	929	40	505	26	127	658	700.	1709	1051-	30.0	-	540.	6-
گەرمیان	450635	91	374	20	24	0	117	141	0.37	688	547-	0	-	60.0	182-
كۆی گشتی	5361419	993	6404	660	3507	379	7547	11823	4**81.			0.06**	-	0.55**	

** ئەم ژمارانە تیكرای نیشتمانین لە هەرێم

تیكرای (پەرستیار وبرینپێچ) بۆ/10000 **هاولاتی** =7.8

تكرای(دەرچوی كۆلیژی پەرستیاری+ دەرچوی‌پیمانگەی تەندروستی)بۆ/10000 **هاولاتی** =14.8

خشتەی ژمارە (8)

ژمارەی دەرمانساز ویاریدەدەرەکانیان لە بنکەکانی تەندروستی سەر بە وەزارەتی تەندروستی بە پێی پارێزگا بۆ ساڵی 2013

پارێزگا	ژمارەی دانیشتووان	ژمارەی بنکەی تەندروستی	ژمارەی پزیشکی گشتی+پسپۆر	دەرمانساز	یاریدەدەری دەرمانساز	ژمارەی دانیشتوان بۆ هەردەرمانساز	کەمی یان زیادە	ژمارەی دانیشتوان بۆ هەر یاریدەدەریکی دەرمانساز	کەمی یان زیادە	تیکرای دەرمانساز بۆ هەر پزیشکێک	زیادە یان کەمی
هەولێر	1,820,120	344	2540	598	165	3043	96+	11031	22+	30.2	14+
سلێمانی	1,855,265	362	2561	730	188	2541	218+	9868	44+	80.2	144+
دهۆك	1,235,399	196	929	120	45	10295	220-	27453	48-	30.1	94-
گەرمیان	450635	91	374	29	6	15539	95-	75106	34-	0.07	57-
کۆی گشتی	5361419	993	6404	1477	404	**3630		**13270		**0.23	

** ئەم ژمارانە تیکرای نیشتمانین لە هەرێم

تیکرای دەرمانساز بۆ 10000 هاولاتی =2.75

لە خشتەی ژمارە 8 جیاوازی لە تیکرای بەراوردکردن گشتی لە پاریزگای دهۆك و ئیدارەی گەرمیان بۆ دەرمانساز و یاریدەدەرەکانی.

خشتەی ژمارە (9)

کارمەندی هونەری یاریدەدەر(تاقیگە،تیشك،ددان): بۆ سالی2013

پارێزگا	ژمارەی دانیشتووان	ژمارەی بنکەی تەندروستی	ژمارەی پزیشکی گشتی+پسپۆڕ	پزیشکی ددان	ی.هونەری تاقیگە	ی. هونەری تیشك	ی. هونەری ددان	ژمارەی یاریدەدەری هونەری ددان بۆ هەر پزیشکێکی ددان	زیادە یان کەمی	ژمارەی دانیشتوان بۆ هەر ی. هونەری ددان	زیادە یان کەمی	ژمارەی دانیشتوان بۆ هەر ی. هونەری تاقیگە	زیادە یان کەمی	ژمارەی دانیشتوان بۆ هەر ی. هونەری تیشك	زیادە یان کەمی
هەولێر	1,820,120	344	2540	890	567	277	121	0.14	21+	15423	11+	3210	144+	6607	**37+**
سلێمانی	1,855,265	362	2561	810	533	410	175	0.22	45+	10601	63+	3481	142+	4525	**165+**
دهۆك	1,235,399	196	929	250	96	16	27	0.11	13-	45755	48-	12869	191-	7721	**147-**
گەرمیان	450635	91	374	32	50	5	1	0.03	4-	450635	26-	9013	55-	90127	**55-**
کۆی گشتی	5361419	993	0446	1992	1246	708	324	**160.		16547**		4303**		7573**	

** ئەم ژمارانە تیکرای نیشتمانین لە هەرێم

وەزارەتی پلاندانان

كورتەی گرنگترین نیشاندەرەكانی داتای تایبەت بە بار و دابەشبوونی هێزی كار بە پێ ی پسپۆریەكان

پزیشك و پزیشكی ددان

(6404) پزیشكە لە سەنتەرەكاكانی تەندروستی هەیە لە نیوانیان (1636) پزیشكی پسپۆر و زۆربەیان لە پاریزگای هەولێرو سلیمانیە. تێكرای پشكی هەر پزیشكیكی گشتی لە دانیشتوان ی هەریم نزیكەی (1124) كەسە ئەم تیكرایە بۆ هەر پزیشكیك ی پسپۆر زیاد (3277) .بەلأم تێكرای بۆ هەردوكیان كەمدەبیتەوە بۆ نیوە لە هەولیر و سلیمانیە وە زیاد دەبی لەسەر تیكرای نیشتمانی لە دهۆك و ئیدارەی گەرمیان بە ریژەی (5693) و (13354) بۆ هەر پزیشكیك ی پسپۆر و 1735 و 1325 بۆ پزیشكی گشتی .(ژمارەی دانیشتوان بۆ هەر پزیشكیك ی گشتی لە هەولیر و سلیمانی 968، 1011 بەلام لە دهۆك و گەرمیان، 1735و1325 ە .

وەهەروەها لە خشتەی ژمارە 5 ،6 زیادەی ژمارەی پزیشكا نمان بۆ دەردەكەویت لە پاریزگای هەولیر و سلیمانی بە تیكرای(262) و (184) پزیشك هەروەها كەمی لە ژمارەی پزیشكان گشتی لە پاریزگای دهۆك و گەرمیان بە تیكرای (387) و (60).

بەلام بۆ پزیشكی ددان لە بنكە تەندروستیەكان كە ژمارەیان (1992) پزیشكە وە تیكرای بەشی پزیشكیكی ددان لە ژمارەی دانیشتووان (2691) كەسە وە هەروەها ریژەی بەشی پزیشكی ددان بۆ ژمارەی دانیشتوان 78٪ و 423٪ لە دهۆك و گەرمیان واتە ژمارەی پزیشكی ددان لەم دوو شوینە كەمە.

دەرمانساز:-

ژمارەی دەرمانسازان (1477) دەرمانسازە لە وەزارەتی تەندروستی حكومەتی هەرێم

هەروەها 404 یاریدەدەری دەرمانسازە .تیكرای بەشی دەرمانساز زیاترە لە 3650 كەس كە تیكرای نیشتمانی لە هەریم كە تیكرای لە پاریزگای هەولیر و سلیمانی (3043) و (2541) ە لە كاتیك لە پاریزگای دهۆك و گەرمیان (10295) ،(15535).

وە لیرەش جیاوازی زۆر هەیە لە كاتی بەراوردكردن بە تیكرای گشتی لە دهۆك و گەرمیان . خشتەی ژمارە 8.

نیشاندەری پەیوەست بە كارمەندی پەرستیار

- لە نەخۆشخانە و یەكە تەندروستیەكان ی وەزارەتی تەندروستی(11823) كارمەند ی پزیشكی كاردەكەن (پەرستیار،دەرچوی كۆلیژی پەرستیاری،بەشی پەیمانگای پیشەی پزیشكی) وە سەرەرای داتاكان تیكرای كارمەندی تەندرویستیمان بۆ دەردەكەویت وە جیاوازی ئەم تیكرایە لە پاریزگاكان كە لە خشتەی ژمارە 7 بەدەردەكەویت كە دابەشبوونی كارمەندی پزیشكی هاوسەنگ نی یە لە پاریزگاكان لە پاریزگاكانی هەولیر و سلیمانی ژمارەیەكی زۆر هەیە بە تیكرای (894و 743) بەلام لە پاریزگای دهۆك و ئیدارەی گەرمیان ژمارەیان كەمە بە تیكرای (1051) و(547) وە ریژەی كارمەندی تەندروستی بۆ پزیشكان كە دەگاتە تیكرای نیشتمانی بۆ هەریم (1.84) كارمەندە ئەم تیكرایە زیاترە لە پاریزگاكانی هەولیر و سلیمانی زیاترە (2.19، . 2.13) وە لە دهك و گەرمیان كەمترە (0.7، 0.37) بەلام دەرچوانی كۆلیژی پەرستیاری بۆ هەر پزیشكیك(0.06) ە
- بەتیكرا پیویستە چاو بە دابەشبوونی كارمەندی تەندروستی بخشینریتەوە .

كارمەندی هونەری یاریدەدەر (تاقیگە، تیشك، ددان).

- ژمارەی كارمەندی یاریدەدەر (2278) كارمەندە بە پێی داتكانی خشتەی ژمارە 9 كەمی كارمەندی هونەری یاریدەدەری ددان بە پێ ی تیكرای نیشتمانی (0.43) ە بۆ هەر پزیشكیك كە زۆر بەروونی دیارە لە هەموو پاریزگاكان ژمارەیان كەمە.
- كارمەندی هونەری یاریدەدەری تاقیگە بە پێ ی تیكرای نیشتمانی (4303) لە ژمارەی دانیشتوان و 16547 بۆ یاریدەدەری ددان و 7573 بۆ یاریدەدەری تیشك ئەمەش ریژەو نیشاندەرن پیویستیان بە تویژینەوەی وورد هەیە بە مەبەستی دووبارە پەیكەرەكردنەوەی و دابەشكردنی و پالپشتی ساماڵیمرۆیی .

کارمەندی پزیشکی و هونەری و کارگێری:

لە خشتەی ژمارە 10 بۆمان دەردەکەویت کە ژمارەی کارمەندی کارگێری (16466) کارمەندن وە ڕێژەی کارگێری بۆ کارمەندی پزیشکی 55.6٪ وە ڕێژەی کارمەندی ئیداری بۆ کارمەندی پزیشکی و هونەری 48٪ وە ئەم ڕێژەیە زۆرە وە ئەم ڕێژانە بە توێژینەوەی وورد هەیە بە مەبەستی دووبارە پەیکەرکردنەوەی و دابەشکردنی و پاڵپشتی سامانی مرۆیی

خشتەی ژمارە(10)[8]

اخۆیەتی وکارگێری	خزمەتگوزاری	یاسایی	ژمێریاران	ووردبینی	پلانداناان و بەدواداچوون	ڕاگەیاندن	وەرگێران	کارمەندی پزیشکی بە هەموو جۆرە پسپۆریەکان	ئەندازیارو هونەری	توێژینەوەو شیکردنەوە	تەکنەلۆژیای زانیاری	ڕاهێنان و ئامادەکاری	Basic science jobs	کۆی گشتی	ڕێژەی کارگێری بۆ کامەندی پزیشکی	ڕێژەی کارگێری بۆ هەموو کارمەندانی پزیشکی و هونەری
3482	11382	183	857	148	231	58	52	29622	592	31	246	75	592	50576	55.6%	**48%**

---

[8] سەرچاوە وەزارەتی تەندروستی

چاودێری تەندروستی :نەخۆشخانەو خزمەتگوزاری

وەزارەتی تەندروستی هەلدەستێ بە پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی لە رێگای (75) نەخۆشخانەی میری هەروەك لە خشتەی ژمارە (11) هاتووە و دابەشکراوە بە سەر پاریزگاکاندا وە ریژەیەکی بەرزی بەدەست هیناوە لە داپۆشین و گرتنەوەی خزمەتگوزاریە تەندروستانەی کە پیشکەشدەکرین بۆ هاولاتیان وە ئەم نەخۆشخانانە (7236) قەرویلەیان هەیە بە (89.57٪) نەخۆشخانەی گشتی و تایبەتە کەوا قەرویلەکان دابەشکراون بەسەر نەخۆشخانەکانی هەریم کە ژمارەیان (7561) قەرویلەیە وە بە پی کەرتەکان هەروەك شیوەی (9) هاتووە:

خشتەی ژمارە (11)

دابەشبوونی ژمارەی قەرویلە و ژمارەی هۆلی نەشتەرگەری لە نەخۆشخانەکانی حکومی هەرێم

یەکەم- هەولێر

ز	ناوی نەخۆشخانە	کەرت	ژمارەی قەرویلە	ژمارەی هۆلی نەشتەرگەری	پسپۆری نەخۆشخانە
1	رزگاری	کەرتی ناوخۆ	466	12	فیرکاری
2	هەولێر(جمهوری)	کەرتی ناوخۆ	430	12	فیرکاری
3	فریاکەوتن	کەرتی ناوخۆ	98	0	فیرکاری
4	فریاکەوتنی رۆژهەلات	کەرتی ناوخۆ	36	6	فریاکەوتن
5	فریاکەوتنی رۆژئاوا	کەرتی ناوخۆ	101	9	فریاکەوتن
6	هیوا(لە دایکبوون وئافرەتان	کەرتی ناوخۆ	305	17	لەدایك بوون /فیرکاری
7	را پەرین	کەرتی ناوخۆ	190	3	منال
8	نانە کە لی	کەرتی ناوخۆ	41	0	نەخۆشیەکانی خوین
9	ایمرجنسی	کەرتی ناوخۆ	55	3	فریاکەوتن
10	دل	کەرتی ناوخۆ	100	6	دل/ فیرکاری
11	شقلاوە	کەرتی شقلاوە	105	3	گشتی
12	حریر	کەرتی شقلاوە	39	0	گشتی
13	ملازم کریم	کەرتی شقلاوە	27	2	گشتی
14	سوران	کەرتی سوران	108	2	گشتی
15	خلیفان	کەرتی سوران	26	0	گشتی
16	رواندز	کەرتی سوران	45	0	گشتی
17	میرگە سور	کەرتی بارزان	22	1	گشتی
18	چومان	کەرتی چومان	24	1	گشتی
19	سوران /لەدایك بوون ومنال	کەرتی سوران	117	2	لەدایکبوون و منال
20	بالیسان	کەرتی کویە	16	1	گشتی
21	شهید خالد	کەرتی کویە	160	4	گشتی
22	شهید شیخ سلیمان بالیسان	کەرتی کویە	31	0	گشتی
23	تەق تەق	کەرتی کویە	39	2	گشتی
24	شهید عبدالله خەرابی	کەرتی کویە	12	0	گشتی
	کۆ		2593	86	

دووەم : سلێمانی+ را پەرین

ت	ناوی نەخۆشخانە	کەرت	ژمارەی قەرویلە	ژمارەی هۆلی نەشتەرگەری	پسپۆری نەخۆشخانە
1	فیرکاری	کەرتی ناوخۆ	400	13	فیرکاری_نەشتەرگەری گشتی
2	چوار باغی(شهید د. اسو)	کەرتی ناوخۆ	70	3	چاو
3	فریاکەوتن	کەرتی ناوخۆ	70	3	فریاکەوتن
4	لەدایکبوون	کەرتی ناوخۆ	300	12	فیرکاری لەدایکبوون
5	منال	کەرتی ناوخۆ	250	1	منال
6	نەخۆشخانەی گشتی	کەرتی ناوخۆ	469	0	فیرکاری
7	پێنجوین	کەرتی ناوخۆ	50	2	گشتی
8	شهید د. پیشرو	کەرتی چەمچەمال	87	1	گشتی
9	باسرە (شورش)	کەرتی چەمچەمال	20	0	گشتی
10	سووتان و نەشتەرگەری جوانکاری	کەرتی ناوخۆ	90	2	سوتان
11	دوکان (محمد سیدری)	کەرتی ناوخۆ	20	0	گشتی
12	شهید هوشنك ئازاد	کەرتی چەمچەمال	27	1	گشتی
13	ئیمرجنسی	کەرتی ناوخۆ	100	1	فریاکەوتن
14	پیرەمەگرون	کەرتی ناوخۆ	20	1	گشتی
15	شهید د.هیمن	کەرتی ناوخۆ	20	1	گشتی
16	سوزی دەرونی تاسلوجە	کەرتی ناوخۆ	100	0	دەرونی
17	سوزی شهید صلاح المهندس	کەرتی ناوخۆ	100	1	لەدایکبوون
18	هیوا	کەرتی ناوخۆ	100	0	گشتی
19	رانیە	کەرتی رانیە	118	2	گشتی
20	قەلادزە	قاگع بیشدار	89	1	گشتی
21	شهید عبدالرحیم	قاگع سنکە سە ر	12	0	گشتی
22	حاجیاوە	کەرتی حاجیاوە	02	0	گشتی
23	لەدایکبوون	کەرتی رانیە	64	0	لەدایکبوون
24	ن .چوارقورنە	چوارقرنە	20	0	گشتی
	گشتی		2596	43	

سێ یەم پارێزگای دهوك

ت	ناوی نەخۆشخانە	کەرت	ژمارەی قەرویلە	ژمارەی هۆڵی نەشتەرگەری	پسپۆری نەخۆشخانە
1	ئازادی	کەرتی ناوخۆ	469	12	فێرکاری
2	فریاکەوتن	کەرتی ناوخۆ	166	6	فێرکاری
3	هەیڤی -منال	کەرتی ناوخۆ	160	2	منال
4	ئامیدی	کەرتی ئامیدی	66	1	گشتی
5	روزانا	کەرتی ئامیدی	12	0	گشتی
6	زاخۆ	کەرتی زاخۆ	002	3	گشتی
7	ئاکری	کەرتی ئاکری	75	1	گشتی
8	سووتان و نەشتەرگەری جوانکاری	کەرتی ناوخۆ	50	2	سووتان
9	چاو	کەرتی ناوخۆ	13	0	چاو
10	ن. ئافرەتان و لەدایکبوون/دهۆك	کەرتی ناوخۆ	117	9	لەدایکبوون
11	کولان	کەرتی ئاکری	104	4	گشتی
12	ن. ئافرەتان و لەدایکبوون/زاخو	کەرتی زاخو	60	4	گشتی
13	فریاکەوتن و لەدایکبوون زاخو	کەرتی زاخو	150	6	فریاکەوتن+گشتی
	کۆ		1642	48	

چوارەم/ گەرمیان

ت	ناوی نەخۆشخانە	کەرت	ژمارەی قەرویلە	ژمارەی هۆڵی نەشتەرگەری	پسپۆری نەخۆشخانە
1	هەلبجەی شەهید	کەرتی هەلە بجە	100	1	گشتی
2	فریاکەوتن		50	0	فریاکەوتن
3	هەلبجە	کەرتی هەلە بجە	50	0	گشتی
4	شەهید شەوکەت حاجی مشیر	کەرتی هەلە بجە	50	1	گشتی
5	شەهید رۆوف بەگ	کەرتی هەلە بجە	48	0	گشتی
6	م. عومەر خاوەر/لەدایکبوون	کەرتی هەلە بجە	50	2	منال
7	کفری(شەهید خالد گەرمیاننی)	قاگع کفری	24	1	گشتی
8	کەلار	قاگع کفری	62	2	گشتی
9	ن.شەهید شیرە نەقیب	قاگع کفری	43	2	لەدایك بوون
	کۆ		477	9	

شيوەی ژمارە (11)

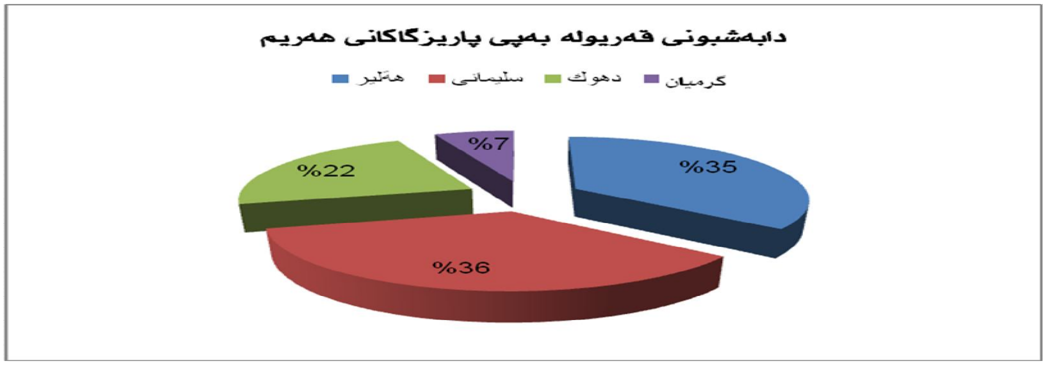

خشتەی ژمارە12

ڕێژەی بەكارهێنانی قەروێلە لەسەر نەخۆشخانەكانی وەزارەتی تەندروستی بۆ سالی 2010-2013

پاریزگا	نەخۆشخانە	2010	2013	ڕێژەی گۆڕان
هەولير	رزكارى	٪48,65	٪32,31	16.34-
	كومارى	٪46,44	٪51,95	5.51 +
	شهيد د.خالد (كويه)	٪54	٪54	=
	تەق تەق	٪18	٪15	3 -
	شهيد شيخ سليمان(باليسان)	٪9	٪11	2 +
سليمانيه8	3150	----	-----	---------
دهوك	ئازادى	٪76,86	٪61,02	15.84 -
	گوارى	٪79,09	٪74,55	4.54 -
	هيڤى	٪72,71	٪72,58	0.13 -
	سووتان وجوانكارى	٪18,98	٪15,54	3.44-
	ئاميدى	٪41,12	٪31,76	9.36-
	روزانا	٪0,27	٪0,25	0.02-
	زاخو	٪31,93	٪26,03	5.9 -
	ئاكرى	٪52,86	٪58,56	5.7+
	گولان	٪28,04	٪30,14	2+
گەرميان[9]		-----	-------	

لە خشتەی ژمارە (12) ڕێژەی بەكارهینانی قەرویلەمان بۆ بەدەردەكەوێت لە نەخۆشخانەكانی هەریم كەوا ریژەی دابەشبوونی قەرویلە لە پاریزگاكان (هەولێر) بەرزە و هاوسەنگە لەگەڵ بەرزبوونەوە و نزمبوونەوەی ڕێژەی بەكارهێنانی قەروێلە لەم پاریزگایە وە كەمترین بەكارهێنانی لە وەزارەتی تەندروستی بە (٪35.218) لە سالی

2010- و(33.452٪) لە سالی 2013 وە دابەزینی ریژەی دابەشبوون لە پاریزگای (دهۆك) کە بەندە بە بەرزبوونەوەی ریژەی بەکارهینان لەم پاریزگایە کەوا (44.65٪) لە سالی 2010 وە (41.15) لە سالی 2013.

خشتەی ژمارە (13)

دابەشبوونی قەرویلەی نەخۆشخانەکان بە پیٓ ی پاریٓزگاکان بۆ سالی 2013

پاریزگا	ژمارەی دانیشتوان	نەخۆشخانەی فیرکاری		نەخۆشخانەی ناوەند		نەخۆشخانەی دوورەبەر (قەزا و ناحیە)		کۆ	
		ژمارەی قەرویلە	قەرویلە بۆ هەر 10000 کەس	ژمارەی قەرویلە	قەرویلە بۆ هەر 10000 کەس	ژمارەی قەرویلە	قەرویلە بۆ هەر 10000 کەس	کۆی گشتی	قەرویلە بۆ هەر 10000 کەس
هەولێر	1,820,120	1399	7.68	423	2.3	771	4.24	2593	14.25
سلێمانی	1,855,265	1169	6.3	800	4.3	627	3.38	2596	14
دهوك	1,235,399	569	4.6	340	2.75	661	5.35	1570	12.7
گەرمیان	450635	----	-----	348	7.7	129	2.86	477	10.58
کۆ	5361419	3137	5.85	1911	3.56	2188	4.08	7236	13.5

لە دەرەنجامی تەماشاکردنی خشتەی ژمارە (12) دەبینین کەوا سیٓ جۆر نەخۆشخانەی میری هەیە لە هەریٓم کەوا

نەخۆشخانەی فیٓرکاری (کەوا خزمەتگوزاری فیرکاری و چارەسەری پیشکەش دەکات)

نەخۆشخانەی ناوەند کەوا دەکەونە ناوەندی پاریزگاکانی هەریم

نەخۆشخانەکانی دووربەر کەوا خزمەتگوزاری پیشکەش کۆمەلکاکان دەکات لە قەزاو ناحیەکان

هەروەها لەم خشتەیە بۆمان دەردەکەوی کە نەخۆشخانە فیرکاریەکان تەنیا لە پاریزگاکان هەیە وە زۆرترین ژمارەی قەرویلە لە نەخۆشخانەی فیرکاری لە پاریزگای(هەولیٓر) کە بە ریژەی (7.68) قەرویلە بۆ هەر 10000 هاولاتی وە کەمترین ریژە لە پاریزگای (دهۆك) (4 .6) قەرویلە بۆ هەر 10000 هاولاتی وە دەتوانری راقەی ئەمە بکریت بەوەی دەزگاکانی تەندروستی هەولدەدەن سەرمایە تەندروستیەکەی لە ناوچەیەکی دیاریکراو چربکەنەوە ئەمەش بۆ دۆزینەوەی سەنتەری پیشکەوتوو بۆ پیٓشکەشکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی وە بەپیٓی سامانی بەردەستە نموونەش لەسەر ئەمە وەزارەتی تەندروستی جەختی دەکردەوە کەوا نەخۆشخانەی (کۆماری) بە نەخۆشخانەی فیرکاری سەرەکی بمینیٓتەوە لە وەزارەت کەوا هەموو بارەکانی نەخۆشی بۆ بگوازریتەوە کە بە زەحمەت چارەسەر دەکرین لە نەخۆشخانەکانی تر

بەلام ئەوەی کەوا پەیوەستە بە دابەشبوونی قەرویلە لە نەخۆشخانەکانی میری بە پیٓ ی پاریزگاکان لە خشتەکە روون کراوەتەوە کەوا ئەم نەخۆشخانانە بلاون بەسەر هەموو پاریزگاکان بە بی جیاکاری .

هەروەها لە خشتەکە تیبینی دەکەین کەوا جیاوازی و نا هاوسەنگی لە دابەشبوونی قەرویلە هەیە بە پیٓ ی پاریزگاکان کەوا زۆرترین بە ریژە لە پاریزگای (هەولیر) بە ریژەی (14.25) قەرویلە بۆ هەر 10000 هاولاتی وکەمترین لە پاریزگای دهۆك هەیە بە ریٓژە (10.58) قەرویلە بۆ هەر 10000 هاولاتی.

خشتەی ژمارە (14)

دابەشبوونی پزیشکان بە پیٚ ی پاریزگا بۆ سالی 2013

پارێزگا	ژمارەی دانیشتوان	ژمارەی قەرەویلە	پزیشکی پسپۆر			ژمارەی پزیشکی ممارسی گشتی و لاوەکی			ژمارەی پزیشکانی جینشینی پیشکەوتوو			ژمارەی پزیشکانی جینشینی خولی			ژمارەی پزیشکانی پلەدار			تیکرای ژمارەی پزیشکان		
			ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرەویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرەویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرەویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرەویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرەویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	**بۆ هەر 100 قەرەویلە**
هەولێر	1,820,120	2593	659	3.6	25	620	3.6	24	559	3	21	496	2.7	19	206	1.13	8	2540	13.95	**98**
سلیمانی	1,855,265	2596	726	3.9	28	206	1.11	8	561	3	21	921	5	35	147	0.79	5.7	2561	13.8	**98**
دهوك	1,235,399	1570	217	1.76	14	195	1.6	12	189	1.5	12	217	1.75	14	111	o.9	7	929	7.5	**59**
گەرمیان	450635	477	34	0.75	71	34	0.75	7	150	3.3	31	100	2.22	21	56	1.24	11.7	374	7.55	**71**
کۆ	5361419	7236	1636	3	22	1055	1.96	14	1459	2.7	20	1734	3.2	24	520	0.96	7	6404	11.94	**88**

لە خشتەی ژمارە (13) تیبینی دەکەین کەوا ریژەی پزیشکان بۆ 100 قەرویلە کەمترینە لە پاریزگای (دهۆك) بە (59) پزیشکە بۆ هەر 100 قەرویلە وە لە پاریزگای سلیمانی زۆرترینە بە بری (98) پزیشکە بۆ هەر 100 قەرویلە . و پاریزگای هەولیر 98 پزیشك بۆ 100 قەرویلە و و ئیدارەی گەرمیان 71 پزیشك بۆ 100 قەرویلە .کە ئەمەش ژمارەیەك جیاوازی لە دابەشبوونی پزیشك بە پێی قەرویلە لە نەخۆشخانەکان ی وەزارەتی تەندروستی یە بەم پیٚ یە .

1- تیکرای گشتی بۆ دابەشبوونی پزیشك بۆ هەر 100 قەرویلە لە وەزارەتی تەندروستی (88) بۆ هەر 100 قەروێلە .
2- بوونی جیاوازی نەبوونی هاوسەنگی بە دابەشکردنی پزیشکان بە پیٚ ی پیٚوەر بۆ قەرویلە کەوا ریژەکەیان لە پارێزگای (هەولێر98) پزیشکە بۆ هەر 100 قەرویلە وە بە رێژەی زیادەی (10) لەسەر تیکرای گشتی بۆ دابەشکردنی پزیشکان وەزارەتی تەندروستی بە پیٚ ی قەرویلە بۆ سالی 2013 وە کەمترین لە پاریزگای دهۆك (59) پزیشکە بۆ هەر 100 قەرویلە وە بە رێژەی کەمبوونی (29) لەسەر تیکرای گشتی.
3- زۆرتریین ریژەی بوونی قەرویلە (13.95) بۆ 10000 هاولاتی لەگەل کەمترین ژمارەی پزیشکان هاوتەرییە لە پاریزگای (هەولیر)(98) بۆ هەر 100 قەرویلە .
4- ریژەی پزیشکان بۆ هەر 10000 هاولاتی لە پاریزگای (دهۆك) بە ریژەی 7.5 پزیشك بۆ هەر 10000 هاولاتی لە گەل ژمارەی پزیشکان 59 بۆ 100 قەرویلە.

وەزارەتی پلاندانان

خشتەی ژمارە (15)

دابەشبوونی کارمەندی پەرستیاری لە نەخۆشخانەکانی وەزارەتی تەندروستی لە هەریم بۆ سالی 2013

پاریزگا	ژمارەی دانیشتوان	ژمارەی قەرەویلە	مامان			کریکاری پەرستیار			دەرچوانی کۆلیژی پەرستیاری			دەرچوانی پەیمانگای پزیشکی			کۆ		
			ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرەویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرەویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرەویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرەویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرەویلە
اربيل	1,820,120	2593	105	0.58	4.01	1747	9.6	67	169	0.91	6.36	3657	20	141	5674	31	218.8
السليمانيه	1,855,265	2596	113	0.61	4.4	1545	8.3	59	188	1	7.4	3722	20.07	143	5568	30	214.5
دهوك	1,235,399	1570	41	0.34	2.6	505	4	4.2	32	0.2	1.65	127	1	8.1	699	5.65	44.5
كرميان	450635	477	20	0.45	4.2	24	0.53	17.73	5	0	0	117	2.6	24.5	161	3.57	33.75
المجموع	5361419	7236	279	*0.52 *	3.8**	3821	7.12**	**52.8	379	** 0.7	5.23**	7623	14.48**	** 105	12102	225.87**	167**

** ئەم ژمارانە تیکرای نیشتمانین بۆ هەرێم

لە دەرەنجامی سەرنجدان بە داتاکانی خشتەی ژمارە 13 تێبینی دەکەین کە هاوسەنگی نی یە لە دابەشبوونی کارمەندی پەرستیار لە پاریزگاکانی هەریمی کوردستان ، کە تیکرای ژمارەی پەرستیاران بۆ هەر 100 قەرویلە لە پاریزگاکانی هەولیر و سلیمانی 218 و 214 لە کاتیك لە پاریزگای دهۆك 44 و لە ئیدارەی گەرمیان 33.

خشتەی ژمارە (16)

دابەشبوونی ژمارەی دەرمانسازان بە پێی پاریزگا بۆ سالی 2013

پاریزگا	ژمارەی دانیشتوان	ژمارەی قەرویلە	دەرمانساز			یاریدەدەری دەرمانساز			کۆ		
			ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرویلە	ژمارەی گشتی	بۆ هەر 10000 کەس	بۆ هەر 100 قەرویلە
هەولێر	1,820,120	2593	598	2.38	23	165	0.91	6.3	763	4.2	29.42
سلیمانی	1,855,265	2596	730	2.93	28	188	1.0	7.24	918	4.94	35.36
دهوك	1,235,399	1570	120	0.97	7.64	45	0.36	2.86	165	1.33	10.5
گەرمیان	450635	477	29	0.64	6	6	0.13	1.26	35	0.77	7.34
کۆی گشتی	5361419	7236	1477	2.75**	20.4**	404	0.75**	5.58**	1881	3.5**	30**

** ئەم ژمارانە تیکرای نیشتمانین بۆ هەریم

لە دەرەنجامی داتاکان ی خشتەی ژمارە 16 تێبینی هاوسەنگ نەبوونی دابەشبوونی پێشکەشکەری خزمەتگوزاری پیدانی چارە لە نەخۆشخانەکانی هەریمی کوردستان دەکەین ،کە کەمترین ریژە لە ئیدارەی گەرمیانە و پاریزگای دهۆك بە (7.34) و (10.5) بۆ هەر 100 قەرویلە و ریژەی (0.77) و (1.33) بۆ هەر 10000 هاولاتی و بەرزی ریژەی پاریزگای سلیمانی بە ریژەی 35.36 بۆ 100 قەرویلە و 4.94 بۆ هەر 10000 هاولاتی.

خشتەی ژمارە (17)

دابەشبوونی نەخۆش بە پیٚ ی پزیشك لە پارێزگاکان بۆ سالی 2013

پارێزگا	ژمارەی دانیشتوان	ژمارەی قەرویلە	ژمارەی پزیشکان ی پسپۆر	ژمارەی پزیشکانی گشتی	کۆی ژمارەی پزیشکان	ژمارەی نەخۆشی سەردانکەر بۆ یەکەی تەندروستی		ژمارەی نەخۆشی خەوتوو لە یەکە تەندروستی	
						ژمارەی گشتی	نەخۆش بۆ هەر پزیشکێك	ژمارەی گشتی	نەخۆش بۆ هەر پزیشکێك
هەولێر	1,820,120	2593	659	1881	2540	3103231	1221	262380	103
سلیمانی	1,855,265	2596	726	1835	2561	2957505	1154	267409	104
دهوك	1,235,399	1570	217	712	929	2571144	2767	131209	141
کەرمیان	450635	477	34	340	374	1054777	2820	31215	83
کۆ	5361419	7236	1636	4768	6404	9686657	1512**	692213	108**

****ئەم ژمارانە تیکرای نیشتمانیە بۆ هەرێم**

ڕاسپاردەکان

1- چارەسەرکردنی جیاکاریەکان لە دابەشکردنی بنکەکانی تەندروستی لە پاریزگاکاندا بە پێی پیوەری دانشیتوان و جوگرافی .

2- داد پەروەری لە دابەشکردنی پزیشکان ی پسپۆر وە پزیشکی کارمەند وە پزیشکی دانساز لە سەر بنکە تەندروستیەکان و نەخۆشخانەکان بەهەموو پیکهاتەکانیان کەوا بگونجی لەگەل تیکرا نیشتمانیەکان و خزمەتگوزاری تەندروستی بەردەست لە ناوچەکەو پرکردنەوەی کەم وکورتیەکان.

3- دامەزراندنی ژمارەیەك لە کارمەندی پەرستیار بەهەموو جۆرەکانی لەگەل جەختکردن لەسەر کچانی پەرستار.

4- دامەزراندنی ژمارەك دەرمانساز و چارەسەرکردنی جیاکاری نیوان دەرمانساز و یاریدەدەری دەرمانساز.

5- چارەسەرکردنی جیاوازی لە دابەشکردنی کارمەندی پەرستار لە نیوان نەخۆشخانەکانی میری .

6- چارەسەرکردنی جیاوازی لە دابەشکردنی ژمارەی قەرویلە لە نیوان پاریزگاکاندا.

تێ بینی :

لەم توێژینەوەیە بۆمان ڕووندەبێتەوە کە توێژینەوەکە پشتی بەستووە بە پالنەری دابەشبوونی هیزی کاری مرۆیی لە وەزارەتی تەندروستی هەریم بە بێ بەکارهینانی نیشاندەری نیشتیمانی یان جیهانی بە جۆریك کە بتوانریت وولامی پرسیارەکانی توێژینەوەکە بداتەوە.لیژنەیەك لە وەزارەستی تەندروستی ڕاسپیراوە بۆ توێژینەوەی دابەشبوونی پیداویستی و یەکسانی لە دابەشبوون و پرکردنەوەی کەموکورتیەکان بە پێی نیشاندەرەکان کە دەگونجین لەگەل پیشکەشکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی بە کوالیتی بەرز و بە پی ی توانای هەرێم .

چۆنیەتی هەژمارکردنی کەمی یان زیادە

نموونە لەسەر بنکەکان :خشتەی ژمارە(4)

س : تێکرای نیشتمانیە (ژمارەی دانیشتوانە بۆ هەر بنکەیەك لە هەرێم)

ص :ژمارەی دانیشتوانە بۆ هەر بنکەیەك لە پارێزگا

ع : ژمارەی دانیشتووانە بۆ هەر بنکەیەك بۆ هەر پارێزگایەك بە پێ ی تێکرای نیشتمانی

....

نموونە /پارێزگای هەولێر

ژمارەی دانیشتووان ÷ ژمارەی گشتی بنکە = تێکرای نیشتمانی(س)

س= 5361419 ÷ 993= 5053**تیکرای نیشتمانی**

ژمارەی دانیشتووانی پارێزگا ÷ ژمارەی بنکەی پارێزگا =ص

ص (نموونە /پارێزگای هەولێر) = 1820120÷344=5291 **(ژمارەی دانیشتوان بۆ هەر بنکەیەك)**

ژمارەی دانیشتووانی پارێزگا÷تێکرای نیشتمانی(س) =ع

ع = 1820120÷5053=360 **بنکە (ژمارەی بنکەی پێویست)**

ص=(-)(+)ع=زۆری/کەمی

344-360=-- 16 **(کەمی لە ژمارەی بنکەی تەندروستی نیشان دەدات بە پێ ی ژمارەی دانیشتووانی پارێزگا**

سوپاس و پێزانین

دوای ساڵێکی تەواو لەکاری چڕ و بەردەوام وپرۆگرامسازکراو لە لایەن کارمەندانی بەرێوبەرایەتی گشتی پلاندانانی ستراتیجی ،کاریگەری گەورەو بەرچاوی هەبوو لە تەواوکردنی ئەم تویژینەوەیە وە بەم بۆنەیەوە سوپاس و پێزانینی خۆمان پیشکەش بەم بەرێزانە دەکەین کەوا توانایەکی زۆریان بەکارهێناوە بۆ ئە نجامدانی ئەم توێژینەوەیە هەر یەك لەبەرێزان :

1- سەوسەن ئەنور خدر /شارەزا /سەرپەرشتیاری کەرتی تەندروستی.

2- یوسف ئەنور مراد/شارەزا.

3- احمد فتح الله احمد /بەرێوبەری پلاندانانی کۆمەلایەتی.

4- لیلاف ایدن عوسمان/بەریوبەرایەتی پلاندانانی کۆمەلایەتی.

هەروەها بەرێوبەرایەتی گشتی پلاندانانی ستراتیجی /وزارەتی پلاندانان و سوپاس و پێزانینی هەیە بۆ گشت کارمندانانەی هاوکاریان کردین لە بەرێوبەرایەتی گشتی پلاندانانی لە وەزارەتی تەندروستی وریزو سوپاسی تاییەت بۆ دکتور ڤیان محمد حسن

بەرێوبەری گشتی پلاندانانی لە وەزارەتی تەندروستی کە بەرامبەر هەوڵەکانی لە پالپشتیکردنی ئەم توێژینەوەیە وە پیدانی داتاو زانیاری پێویست .

وەزارەتی پلاندانان